

WEAVE WEAVE

vävda ytor i rum

JENNIE SUNDIN 2014

EXAMENSARBETE, 30 HP
KONSTHANTVERK,
AVANCERAD NIVÅ

HÖGSKOLAN FÖR DESIGN OCH
KONSTHANTVERK
GÖTEBORGS UNIVERSITET

HANDLEDARE: CILLA RAMNEK

EXAMINATOR: KARI STEIHAUG

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING.....	Sid 3
I NÄRKAMP MED MATERIALET.....	Sid 4
TRASMATTAN.....	Sid 6
IN I VÄVEN.....	Sid 7
HÅLL DIG PÅ MATTAN?.....	Sid 10
DEN ANDRA VÄVEN.....	Sid 11
TEXTILENS VÄRDELÖSHET.....	Sid 13
MÖDOSAMT SLARV.....	Sid 14
SAMMANFATTNING.....	Sid 15
BILDER.....	Sid 16 - 20

INLEDNING

Projektet Weave Weave handlar om vävda ytor i ett återbrukat material.

Med utgångspunkt i trasvävstraditionen har jag arbetat med vävar i textilt spill som rör sig över definitioner som bruksföremål - konst, beständighet och flyktighet.

Jag har länge intresserat mig för det textila materialets möjlighet att inverka på våra rumsliga miljöer. Under de senaste decennierna har många av våra offentliga rum byggts i hårda material som glas och betong. De material som används har ofta ett anonymt uttryck. Släta ytor i monokroma toner. Tendensen att skala bort mer och mer av mjuka material har vuxit. Jag har i mitt examensarbete valt att utforska möjligheterna med att skapa vävda ytor för rum. Textil som ett element som kan tillföra värme och dynamik genom levande ytor som kan ge en taktill upplevelse för ögat.

Textil är ett av de material som medför störst miljöbelastning i sin produktion,

Vi lever i ett överflöd av överblivna tyger och kläder som ingen vill ha eller behöver. Med denna utgångspunkt har jag gått in i projektet med att arbeta i ett textilt spillmaterial.

Ingången till projektet var att jag blev tillfrågad att medverka i ett återbruksprojekt som Västra Götalandsregionen driver vid namn Studio Re:design. Uppgiften var att i rollen som formgivare skapa produktidéer av Svenska Röda Korsets överblivna plagg och textilier. Jag har sedan tagit detta projekt vidare in i mitt examensarbete WEAVE WEAVE under mer experimentella former.

I NÄRKAMP MED MATERIALET

Mitt projekt inleds med ett besök hos Röda Korsets depå i Skara i samband med projektet Studio Re:design. Här samlas de ton av textilier och kläder som organisationen inte får sålda i sina butiker.

Elisabeth Dahlin, textilansvarig på Svenska Röda Korset, ger oss en föreläsning med hisnande sifferexempel:

I Sverige har klädkonsumtionen ökat med 50% de senaste 10 åren. Inredningsprodukter har ökat med 60%. I Sverige skänker vi 70 000 ton ratade tyger och kläder om året bara från privata hem. Till det läggs tonvis av spill från industrin. Vi är omgivna av en ofantlig mängd textilt material som ingen vill ha eller behöver.

Under min tid som designer inom klädbranschen har jag suttit på otaliga hållbarhetsdagar och lyssnat på uppgifter om att ett par jeans kräver 3000 liter vatten och ett kilo kemikalier för att framställas. Samt om hur hela länder runt Aralsjön blivit till öken av bomullsodlingarnas vatten och kemikalietörst. De slutar alltid med att alla förfäras och känner sig så tacksamma att ha blivit upplysta men vid nästa kollektionsmöte väljs ändå konventionell bomull framför ekologisk eftersom man annars inte får till de rätta marginalerna.

Känslan som infinner sig när jag står i ett berg av blå plastsäckar och rotar i ting från okända människors liv är överväldigande. Den är en blandning av ömhet, avsky, hög energi och utmattning.

I början av projektet var jag fast besluten att frångå alla mina materiella preferenser och kasta mig ut i ett skapande av alla de där ratade textilierna jag inte tyckte om. Det har inte fungerat. Jag har accepterat att min igångsättning är just i mötet med ett material jag känner för och som driver mig att skapa något av det. Jag har fått vara så pass generös mot mig själv att tillåta mig att bli förtjust.

Att arbeta med befintligt redan från början begränsat material innebär just både begränsningar men också möjligheter. Jag kan inte välja kvalitet och färg utan måste göra något av det som finns tillgängligt. Detta är en ny typ av arbetsmetod för mig. Mer förutsättningslöst och mindre selektivt måste jag förhålla mig till det. Mer accepterande och omhändertagande. Ett sätt att förhålla sig till materialen och tingen omkring oss som som definitivt har hört historien till och som även kommer att höra framtiden till. Vi kommer inte kunna fortsätta välja och vraka och producera ständigt nytt som vi gjort de senaste 60 åren.

Som formgivare blir designprocessen omvänd, i konventionell produktion utgår man från en idé om vad man vill framställa, en vindjacka, en kökshandduk etc. Man skissar och väljer sedan vilket material man vill använda sig av. Här blir det tvärtom. Detta är det material jag har; vad kan jag göra av det?

Jag fashineras av hur arbetet med ett återbrukat material blir ännu mer av en dialog, än när man arbetar med ett nytt material. Materialet har mer att säga än vad jag har. Jag måste vänta och lyssna. Det handlar också om att ge det här materialet en värdighet som det förtjänar. Att med respekt och vördnad visa att det går att skapa ting av det som ses som skräp och ge det ett nytt värde.

Ett plagg - vårt skal, vår rustning, vårt yttre skinn mot omvärlden.

En skjorta- väcker tankar om kontor, prestation, möten, incheckning på en flygplats. Men också nedknölad i en tvättkorg och omsorgsfull strykning med doft av tvättmedel i ett hem. Jag fascineras av precisionen i tygets randning. Tänker på att någon omsorgsfullt har suttit och utformat dess proportioner i mönstringen, de olika nyanserna i de minimala ränderna mot varandra. Svettfläckar under armarna eller en gulnad rand i kragen visar spår av någon som har klätt sig på morgonen och gått till sitt arbete.

En skjorta med en trasig armbåge, en duk med brännhål från ett stearinljus, ett lakan med ett utnött parti i mitten. När jag klipper mina trasor hamnar jag i närkontakt med dessa händelser. Det får mig att undra när och var det hände, i vilken typ av hem? Hur var deras liv och relationer? Jag ser framför mig hur någon rensar på en vind, packar flyttkartonger, Jag får associations till filmer jag sett. Många av de ting jag klipper sätter jag automatiskt in i en tidsaxel. Jag relaterar dem till min egen livslinje. Det mesta sker omedvetet. Jag tar blixtnabba beslut om vilken tid, vilken, klass, vilket liv de levde i, fastän jag inte kan ha en aning.

I materialsällningen letar jag efter något att reagera på, det kan vara hur ljuset reflekteras, hur randens rytm är utformad, en oliksidighet i tyget. Något som kan skapa liv i den nya ytan. Jag vill hitta balansen mellan det händelserika och vilan för ögonen. För att skapa en yta som innehåller många lager och som inte avslöjas och avläses direkt.

Att söndra och sätta ihop, strimla, flisa, binda, sammanfoga.

TRASMATTAN

Jag bestämmer mig ganska så omgående för att utgå från trasmattan.

Att arbeta med trasväv är det kortaste, mest självklara, steget man kan ta när man ska göra något av uttjänta kläder och tyger. Det har vi gjort i hundratals år. Jag lockas av den aspekten. Att försöka skapa ytor som kan placeras i modern arkitektur av idag som för vidare traditionella tekniker, vårt kulturarv och som också har en emotionell laddning i spår av de plagg och tyger de en gång varit. Ett avskalat hårt rum som kan ta emot och må bra av textila ytor som bär på berättelser.

Jag börjar skissa på vävda band, att väva en väv av en väv.

Ordet Mixtape dyker upp i huvudet. Mixtape är en låtlista, ett "blandband" en ihopsättning av låtar.

Från wikipedia 31/3 2014:

Essäisten Geoffrey O'Brien har kallat det personliga mixtapan "den mest utspridda praktiserade konstformen i Amerika". Vidare förklaras begreppet; många mix tape-entusiaster anser att genom att omsorgsfullt välja och ordna låtar i en mix kan ett konstnärligt uttryck skapas som är starkare än summan av de individuella låtarna.

Det tilltalar mig att kalla min traditionstygda trasmattväv vid ett begrepp som ger associationer till ungdomskultur och Hiphop. Något som balanserar på gränsen mellan något långsamt mossigt och subkulturellt snabbt.

Jag tänker på alla kvinnor som har suttit vid vävstolar och vävt metervis och metervis med mattor. I Nordiska museets samling på Digitalt museum på nätet hittar jag en ofantligt mängd trasmattor. Efter en stunds bläddrande lägger jag märke till att de som drar min uppmärksamhet till sig alla vävda av samma person. En kort faktaruta:

Vävd av fru Hanses Anna Olsson, Tibble. Runt 1930.

När jag tittar på Anna Olssons trasmattor på skärmen känner jag ett starkt släktskap i hennes sätt att komponera färgmöten, dimensioner, ränder, rytm och repetition.

Detaljer av två trasmattor av Hanses Anna Olsson, Tibble, Nordiska museet, bilder fr <http://digitaltmuseum.se>

IN I VÄVEN

I framtagandet av väven samarbetar jag med vävaren Eva Gustavsson.

Efter att ha varit i kontakt med Elisabeth Dahlin igen från Röda Korset, som hjälper mig att leta efter volontärer som kan tänka sig väva för projektets räkning, blir jag kontaktad av Eva som anmäler sitt intresse att väva min uppdaterade trasväv.

Efter en dag av provvävning kommer vi fram till kvaliteten på väven. Bindningen är tuskaft, den enklaste bindning som man kan väva. För att ta avstånd från det vanligaste trasmattsuttrycket lägger vi med ett inslag av varptråd mellan trasorna för att skapa en yta med ett stramare mer samtida uttryck.

Vårt arbete går till så att jag har gör urvalet av materialen, dvs skjortor, dukar, lakan etc från Röda Korset. Jag klipper och river sedan dessa till trasor som jag levererar till Eva som väver banden på sin vävstol på Tjörn. Jag instruerar färgkombinationer och randning till varje band.

Klipp, klipp, klipp, jag klipper trasor, klipper trasor klipper trasor. Det tar lång tid, mycket längre än jag väntat. Speciellt skjortorna är tidskrävande. De klipper jag i ovala spiraler för att få ut så mycket material som möjligt och lämna så lite spill som möjligt efter mig.

Arbetet med den första trasväven består av flera steg, först utformningen av banden, 11 stycken band i en längd som varierar mellan 165-200 cm. Bredden är 20 cm. Sedan vävningen som Eva utför medan jag fortsätter att söka material och klippa trasor.

Eva och jag har tät kontakt, med sms, mail och telefonsamtal samt ett stort antal bilder kommunicerar vi fram och tillbaka mellan vävstolen på Tjörn och min arbetsplats på HDK eller hemma i mitt vardagsrum som nu blivit till ett tyg och trasfullt rum. Här nedan ett exempel på vår korrespondens via sms:

Eva levererar några band i taget till mig vilket gör att jag kan komplettera det jag tycker saknas i komposition och färg. Banden blir oväntat samstämda i färg på grund av att den svarta varpen reflekteras i ytan och gör att alla ytorna svärtas ned och tonas mer lika varandra. I de sista banden tar jag ytterligare med färg och svärta och ränder för att undvika att det blir för konsekvent och slätstruket.

Banden är indelade i två sorter, en som är mer monokrom med små färgskiftningar och en som har en mer distinkt utformning i en tydlig randning med kontrasterande färger. Sorten som går mer ton i ton får skapa en grundläggande yta, en botten, som det kallas traditionellt i mattvävs-vokabulär. De mer distinkt utformade banden är tänkta att skapa ett spel, bilda utropstecken i den enfärgade botten. Dessa utropstecken går åt olika håll och spelar mot varandra som toner.

Ytan får tre lager, tre vävnader, ursprungstyget tunna väv som i vävstolen vävs till det trasvävda bandet som i sin tur vävs ihop med andra band och bildar den slutgiltiga ytan, formen.

Det är en rörelse utåt, banden vill frigöra sig från varandra de strävar ut i rummet. Jag vill skapa en form som upplevs dynamisk, nästan hotfull.

Ränderna som lodräta och vågträta växlar. en lek av riktningar. Vissa mer kraftfulla andra mer lågmälda. Jag arbetar med de vävda ytorna som med en målning. Ljus mot mörker, valör och kulör, repetition och avbrott, aktivitet kontra vila i ytorna.

Färguttrycket är viktigt. Det är min första ingång i det jag gör. En mild ton möter en färgstark. De små nyansskillnaderna som skapar en ibland subtil och ibland mer kraftfull kontrast mellan banden.

The power of shape, the power of color, the power of surface.

Mixtape

HÅLL DIG PÅ MATTAN?

Jag undersöker hur väven upplevs liggande kontra hängande. Den första upptäckten, som egentligen är rätt uppenbar men som ändå förvånar mig med i vilken grad, är skillnaden på hur formen upplevs. Liggande upplevs den mycket mindre och tamare i sitt uttryck medan den hängande formen blir mer distinkt och kraftfull.

Mattans accentuerande av golvet intresserar mig. Hur den möter den underliggande ytan, hur den förändras i sin form när jag rör mig runt den. Mötet med marken. Väggen kontra golvet. Hur den accentuerar rummets början och slut. Jag tittar på Jan Håfströms verk av vikta papper som utstrålar just den lätthet och direktitet jag är intresserad av. Samtidigt lockas jag av aspekten att ett konstverk faktiskt både kan tillföra något kraftfullt och dynamiskt bildmässigt samtidigt som det kan vara ett bruksföremål, en matta att använda. På så sätt får textilien bli mer en del av rummets arkitektur än ett placerat verk på en vägg.

En matta.

Ett oftast otroligt tidskrävande hantverk med många mödosamma moment i sin framställning som sedan läggs på golvet att trampas på.

När jag tog min kandidatexamen i textildesign för snart tio år sedan fick jag mitt första jobb som designer på ett mattföretag i Indien. Jag anlände till den dammiga byn Bhadohi utan en aning om vad som väntade mig. Jag klev in i en hundraårig tradition av mattproduktion i området norr om Varanasi. Efter några månader i denna värld, extremt skild från den jag var van vid, fick jag en hel del upplevelser som nog har förändrat mig för alltid. Jag hade rest en hel del innan detta men aldrig upplevt min egen verklighet och kultur så liten i relation till hur större delen av jordens befolkning lever. Jag upplevde tydligt det som att vi i västvärlden faktiskt lever i en slags parantes och går omkring och tror att det är vi som representerar hur världen ser ut.

Mattan är idag en av de mest prisdumpade textila produkterna. På Ikea kan du köpa en handvävd ullmatta som någon med ett vant öga snabbt förstår har tagit två vävare minst tio dagars arbete för att vävas i sitt komplicerade mönster. Till det kommer infärgning och förberedelse av garn samt frakt från andra sidan jordklotet. Du kan köpa den för 995 kr.

Varje år tillfrågas en svensk konstnär om att formge en matta för Märta måås Fjätterströms ateljé. I den inledande texten till boken "Märta Måås flyger igen!" beskriver Bo Nilsson hur konstnärerna först efter att verket frigjorts från vävstolen kan ta ställning till om väven skall placeras liggande eller hängande och hur det först i och med detta beslut får sin slutgiltiga identitet. Bo Nilsson beskriver vidare hur skiftandet mellan dessa två lägen väcker många frågor kring mattans identitet i historia/nutid, masskultur/finkultur, hantverk/ modern produktionsteknik.

DEN ANDRA VÄVEN

Mötet med Hanses Anna Olssons vävar på nätet har gjort intryck på mig. Jag bestämmer mig för att utgå från en av hennes vackra trasmattor och göra en remix på den. Ett hommage. Jag börjar i datorn genom att använda bilden av hennes väv och stycka den och sedan sätta ihop igen åt olika håll. Tanken är att fortsätta på spåret med horisontella och vertikala riktningar som spelar mot varandra. Jag gör ett antal skisser i datorn. Jag skulle helst vilja jobba i ljusa toner men det ullmaterial jag får tag på är mestadels mörkt. Försöker få in ljuset genom de ljusare partierna i varpen och i ljusare ränder.

Jag "samplar" varpningen från Hanses Olssons matta med två ljusare ränder i ytterkanten. Tar dess regelbundna randning. Inser att jag inte får till detta i de mörka material jag har hittat.

De linavslut som blir en dominant komponent i kompositionen får stort avtryck och bryter upp formen. Jag inser att jag måste ta hänsyn till dessa mycket betydande inslag om jag ska behålla byggstensidén. På grund av detta förenklar jag kompositionen så att avsluten utgör den huvudsakliga mönsterbilden. Börjar testa att färgsätta linavsluten mer uttrycksfullt och mindre konsekvent.

De två vävarna blir en lek med skalan. I "Mixtape rug" är perspektivet utzoomat och banden många och smala. I "Hommage a Hanses Anna Olsson, Tibble" har jag krupit närmare och rutorna blivit inzoomade, mer monumentala.

Första skiss

Sista skiss

Skiss i materialet i skala 1:1

Provvävning

TEXTILENS VÄRDELÖSHET

Textil som ett extremt historiskt belastat material.

Att kliva in i en sådan tradition som den vävda textilen är innebär både en trygghet men också just en belastning. En belastning av duktighets och präktighetskrav.

Textilen dras med ett ok av underskattning och undervärdering. Jag kan se en koppling mellan hur det textila handarbetet, "kvinnogörat" genom tiderna underskattas och hur vi idag inte är beredda att betala mer än en bråkdel av vad de plagg och hemtextilier vi köper verkligen kostar i energi och handpåläggning.

Jag tittar på Louise Bourgeois verk, *The fabric works*, som hon gjorde strax innan sin död. Det finns en sådan omsorg och ömhet i sättet hon behandlar tygerna. Det finns en kraft i det anonyma, det intetsägande som intresserar mig. Ingen föreställande form, bara de randiga och prickiga ready-made-tygernas egna anspråkslösa uttryck som genom hennes sammanfogande gör dem magnetiskt vibrerande. Hon tar här befintliga mönstrade textilier och komponerar ihop dem till textila teckningar. Hon träder därmed in i en tradition av applikation och sömnad på ett på samma gång omsorgsfullt som respektlöst sätt som känns befriande. Speciellt i förhållande till hennes mycket expressiva tidigare verk blir det för mig så spännande. Det finns ett mod i att vara så anspråkslös.

När jag ser en bild av ett av Louise Bourgeois "Fabric works" jämte en bild av en trasmatta av Hanses Anna Olsson upplever jag att de onekligen har mycket gemensamt i sitt uttryck. Jag tänker på hur olika dessa två kvinnors världar varit och hur olika liv deras vävar har levt.

Louise Bourgeois, *Utan titel*, 2003

The fabric works; <http://www.hauserwirth.com/exhibitions/743/louise-bourgeois-the-fabric-works/list-of-works/>

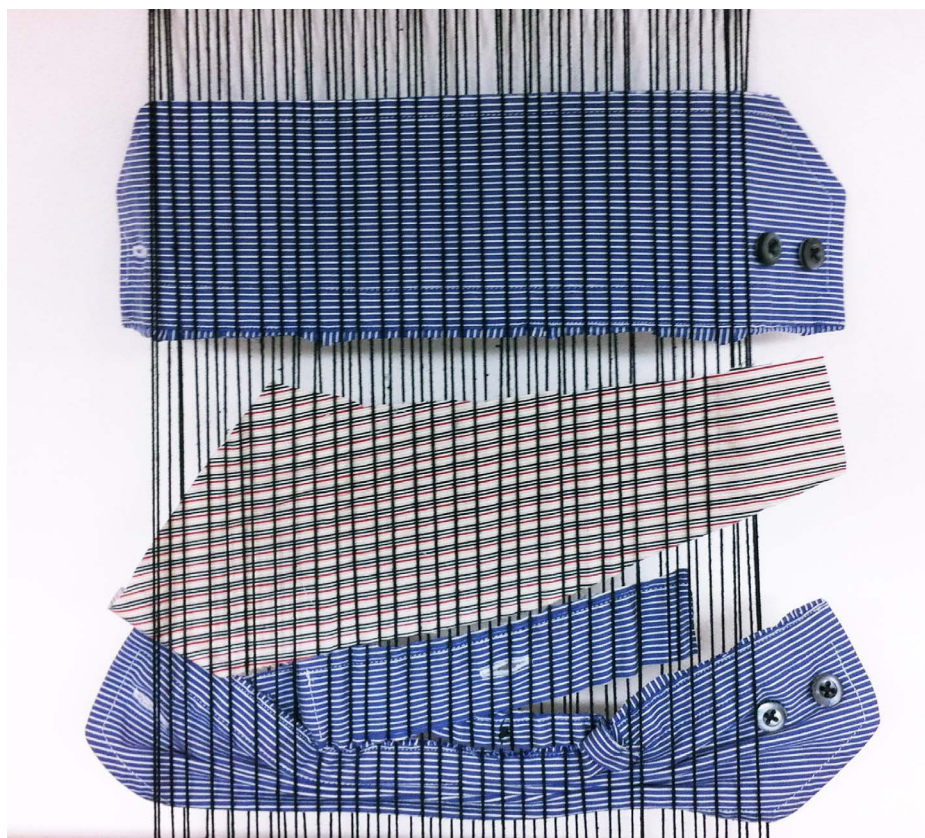
MÖDOSAMT SLARV

Mitt arbete har nu blivit till två parallella processer.

Den första processen består av de två vävarna "Mixtape rug" och "Hommage a Hanses Anna Olsson, Tibble". Dessa förs in i en lång tradition av trasvävar. Ytorna, tekniken, sättet materialet strimlas, packas in och bubblar upp mellan varptrådarna är för oss alla bekanta. De minner oss om sommarstugan, farmors kök och hemslöjdsbutikens trasmattor. Här blir materialet avpersonifierat. Anonymt nerstrimlat. Skjortärmar och byxben. Alla klipps obarmhärteligen ner till samma dimension av strimlor. När de packas ned i väven är de endast en fyllnad, en yta, en färg. Här har min roll varit formgivarens. Att på förhand utifrån materialet planera och rita och därefter instruera vävaren som har utfört det hantverksmässiga arbetet. Här har kvalitet, beständighet och delvis funktion fått vara del av processen.

I den andra processen arbetar jag mer intuitivt med intentionen att behålla mer av plaggens och tygernas ursprungliga form och berättelse. Ett obearbetat, mer direkt, arbets sätt med hela plaggdelar och tygsjok som byggstenar i väven. Ett plagg och tygmåleri i breda snabba penseldrag som får stå i kontrast till den stränga och styrda väven från vävstolen.

Mitt arbete har på ett sätt alltså gått baklänges genom att börja i en resultat inriktad process för att sedan gå mot en friare skissartad process.

Skiss i vävstolen

SAMMANFATTNING

Det här projektet hade från sin början flera parallella spår i sin ambition. Ett var väv. Ett annat var återbruk. Ett tredje var textil i rum.

På vägen har projektet ytterligare förgrenat sig.

Jag gick in i projektet med en formulering runt att utforska de vävda ytornas potential i våra offentliga rum. Denna aspekt har under projektets gång fått stå tillbaka för att istället ge plats åt ett utforskande av två uttryck i trasväv samt en undersökning av min process och roll över gränserna formgivning och konst.

Jag har valt att behålla den öppenhet som projektet befinner sig i nu. Jag försvarar det med att det har varit nödvändigt för mig att tillåta mig att förhålla mig just så fritt till mina vävars identitet som de är i detta läge. Jag ser i detta en större potential för mig i mitt fortsatta arbete än om jag hade definierat dem mer.

Klivet in i trasmattsvävstraditionen och att arbeta utifrån kläder och spillmaterial har väckt en rad tankar och frågor som jag har som avsikt att utforska vidare. Jag ser nu på mitt arbete som en samling skisser som jag kommer kunna använda i mitt fortsatta arbete med möjlighet att ta många former både som platsspecifika verk och produktinriktade artefakter.

“LEG RUG”

"HOMMAGE A HANSES ANNA OLSSON, TIBBLE"

PLAYFRAME

MIXTAPE RUG

Foto: Bella Wedel